

Handläggare
Åsa Ullén
Telefon: 08-508 252 94**Till**
Socialnämnden
2025-06-10

Skrivelse angående alarmerande ökning av vårdavvikelser inom LSS/SoL-hälsan

Svar på skrivelse från Sverigedemokraterna

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Tapani Juntunen och Emelie Wassermann (båda SD) har i skrivelse från 2025-03-17 ställt frågor till socialnämnden med rubriken ”Alarmerande ökning av vårdavvikelser inom LSS/SoL-hälsan”.

I svaret redogör förvaltningen för att ett nytt IT-stöd som införts 2024 har underlättat för omsorgens medarbetare att rapportera vårdavvikelser varför de har ökat till antalet. Förvaltningen redogör även för att det saknas statistik över samband mellan läkemedelshändelser och bristande kunskaper i svenska. Den stora majoriteten av läkemedelshändelser är kopplad till organisatoriska orsaker. Vidare beskrivs arbetet med fallförebyggande åtgärder samt insatser för att minska risken för uteblivna vårdåtgärder. Avtalsförhållanden mellan förvaltningen och Familjeläkarna i Saltsjöbaden AB redogörs för och utbildning av personal inom LSS/SoL-hälsan avseende rapporteringsskyldighet av vårdavvikelser och missförhållanden samt personalens kunskap om trycksår och hur den typ av vårdskada ska rapporteras beskrivs. Slutligen redogör förvaltningen för det ständigt pågående arbetet med att tillgodose kompetensförsörjningsbehovet inom LSS/SoL-hälsan samt förvaltningens arbete med att säkerställa en god och nära vård.

Bakgrund

Tapani Juntunen och Emelie Wassermann (båda SD) har i skrivelse från 2025-03-17 ställt frågor till socialnämnden med rubriken ”Alarmerande ökning av vårdavvikelser inom LSS/SoL-hälsan”. Bakgrund till frågeställningarna är att det i LSS/SoL-hälsans patientsäkerhetsberättelse för 2024 rapporterats att vårdavvikelseorna ökade kraftigt under det gångna året.

Ärendet

Nedan redovisas de i skrivelsen ställda frågor med tillhörande svar:

1. *Vilken kravställning har förvaltningen på "Familjeläkarna i Saltsjöbaden AB" gällande personalens utbildningsnivå och kunskaper i svenska?*

Det finns två olika relationer till Familjeläkarna i Saltsjöbaden AB. Den ena avseende läkarmedverkan på Gamlebo. Innehåll och krav på denna tjänst regleras av Region Stockholm som tillhandahåller och betalar för denna tjänst. Gamlebo nyttjar tjänsten.

Den andra relationen är ett avtalsförhållande mellan Socialförvaltningen och Familjeläkarna i Saltsjöbaden AB gällande sjuksköterskeinsatser under jourtid. Detta avtal reglerar krav på kompetens och språkkunskaper hos leverantörens egna medarbetare. Avtalet reglerar bland annat att *"leverantören åtar sig att utföra tjänsterna med för ändamålet lämplig och kvalificerad personal med erforderlig kompetens och erfarenhet"* samt att *"Sjuksköterskorna ska behärska svenska språket i tal och skrift."*

2. *Vilken utbildning har den egna personalen gällande skyldigheten att rapportera vårdavvikelser?*

Medarbetare hos LSS/SoL-hälsan får regelbunden utbildning och information om skyldigheten att rapportera vårdskador enligt patientsäkerhetslagen (lex Maria), missförhållanden (lex Sarah) enligt föreskriften SOSFS 2011:5 samt lex Maja och övriga föreskrifter om anmälningsplikt för legitimerad vårdpersonal till exempel gällande körkort och skjutvapen.

3. *Hur kommer det sig att personalen inte har kunskap om att trycksår ska rapporteras in som vårdavvikelse?*

Medarbetare vid LSS/SoL-hälsan har god kännedom om att trycksår ska rapporteras som en vårdskada i de fall det handlar om en vårdskada. Enligt patientsäkerhetslagen är en vårdskada lidande, kroppslig eller psykisk skada alternativt sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården.

Ibland kommer patienter hem från sjukhus med ett nytt trycksår. Detta rapporteras då till berörd vårdgivare men registreras inte som en vårdskada uppkommen i den egna verksamheten, eller orsakad av LSS/SoL-hälsan.

När en person får omsorg eller stöd i det dagliga livet är det en social insats. Om ett trycksår uppkommer i kontakt med en social insats registreras det inte som en vårdskada utan som ett missförhållande enligt lex Sarah. Bedömning och skötsel av ett trycksår åligger dock alltid hälso- och sjukvården.

4. *Hur säkerställer förvaltningen att trycksår framgent rapporteras in som vårdavvikelse?*

Med hänvisning till svar i fråga tre är alla trycksår inte en vårdskada. Vårdgivaren LSS/SoL-hälsan har en god kontroll över de patienter som har olika typer av sår. Det finns god kännedom kring vad som ska rapporteras som vårdskada och vad som inte ska göra det.

5. *I vilken omfattning har bristande kunskaper i svenska lett till läkemedelshändelser? Om detta är okänt, planerar förvaltningen att utreda detta eventuella samband?*

Det finns ingen statistik över samband mellan läkemedelshändelser och bristande kunskaper i svenska. Det är ofta svårt att fastställa exakta orsaker till att någon oönskad händelse inträffat. Händelser och risker utreds enligt MTO – Människa, Teknik, Organisation. Den stora majoriteten av orsaker till felhändelser kan härledas till området organisation och kan exempelvis handla om brister i rutiner, stress eller information/utbildning. Det är relativt sällan händelser kan härledas till området människa dit språkliga kunskaper i huvudsak räknas.

6. *Vilka åtgärder avser förvaltningen vidta för att läka de eventuella brister som finns avseende fallförebyggande åtgärder?*

Arbete med fallförebyggande åtgärder är ett ständigt pågående förbättringsarbete både lokalt, regionalt och nationellt. Det finns ett stort antal olika orsaker som kan leda fram till en fallhändelse. Det är ett komplicerat och delvis svårt arbete att förebygga alla händelser som kan leda till ett fall. Inom LSS/SoL-hälsan görs ett aktivt arbete avseende riskbedömningar för att selektera ut vilka individer som har en förhöjd fallrisk. Dessa individer får förebyggande åtgärder utifrån den/de identifierade riskerna. Arbete pågår kontinuerligt med att förbättra riskbedömningsinstrumenten och att minimera kända risker för olyckor eller fallhändelser.

7. *Vilka åtgärder avser förvaltningen vidta för att minska bristen med utebliven vårdåtgärd och insats.*

Genom att utreda oönskade händelser och identifierade risker upprättas handlingsplaner och rutiner för att hindra att vårdåtgärder uteblir. Eftersom den stora majoriteten av patienter får vård på frivillig basis behöver vi respektera om en individ tackar nej till en vårdåtgärd. När en patient tackar nej till vårdåtgärder arbetar vi aktivt med motiverande insatser.

8. *Vilket kompetensförsörjningsbehov anser förvaltningen att det finns givet uppgifterna i rapporten?*

Det finns flera olika aspekter och behov som ständigt behöver ses över och tillgodoses för att säkra och tillgodose

kompetensförsörjningsbehovet. Det kan handla om utbildning/fortbildning, arbetsfördelning, organisation, ledarskap, samverkan, kommunikation, rutiner, arbetsverktyg, IT-stöd, arbetsmiljö och rätt förutsättningar. Nationella vårdkompetensrådet har föreslagit 25 olika punkter som behöver vidtas för att säkra och tillgodose kompetensförsörjningsbehovet. Detta är ett ständigt pågående arbete inom förvaltningen och staden.

9. Vilka åtgärder avser förvaltningen vidta för att säkerställa en god och nära vård för denna sårbara målgrupp?

Förvaltningen avser att säkerställa detta genom att följa, och bidra till utveckling av handlingsplanen för god och nära vård och omsorg som har upprättats inom staden. Lokalt hos LSS/SoL-hälsan beskrivs olika projekt och initiativ i patientsäkerhetsberättelsen för 2024, som syftar både till att skapa en god vård (kommunal primärvård med hög kvalitet och adekvata verktyg och metoder) samt nära vård (kommunal primärvård som är lätt att nå, förstå och ta del av i form av personcentrerad vård och åtgärder anpassade efter individen behov och preferenser).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för socialt stöd.

Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 4 juni 2025. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 5 juni 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar inte bedömningen att det är en alarmerande ökning av vårdavvikelser. Förvaltningen vill informera om att antalet rapporter har ökat till följd av att ett nytt IT-stöd infördes under hösten 2024 vilket har gjort det lättare och effektivare att rapportera avvikelser. I Patientsäkerhetsberättelsen sätts antalet rapporter inte i relation till antalet insatser eller individer men nyckeltal för att kunna visa antalet händelser kopplat till andra faktorer är under framtagande. Sett till antalet rapporterade händelser per capita i förhållande till andra kommuner är rapporteringsgraden snarare för låg. Det innebär att det trots den ökade rapporteringen kan finnas ett mörkertal. LSS/SoL-hälsan genomför omfattande informationsinsatser för att sprida kunskap om vad som bör och ska rapporteras som vårdskada.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Anna Mattsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Skrivelse från Sverigedemokraterna angående alarmerande ökning av vårdavvikelser inom LSS/SoL-hälsan

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-06-01
Anna Mattsson, Avdelningschef	2025-06-01